

Yttrande över promemorian Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (Ds 2024:16)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD välkomnar regeringens förslag om att införa ett fritidskort för barn och unga. Myndigheten ser också positivt på att fritidskortet särskilt ska stötta barn och unga i socioekonomiskt utsatta hushåll samt barn och unga med funktionsnedsättning, så att reformen kommer dem till godo i lika stor utsträckning som för andra barn och unga. MFD bedömer att promemorian på ett konkret och tydligt sätt motiverar hur ett fritidskort kan bidra till att öka deltagandet särskilt hos barn och unga med funktionsnedsättning, en grupp som har en aktiv fritid i lägre utsträckning än övrig befolkning. För att minska risken att fritidskortet inte nyttjas i tillräcklig utsträckning av barn och unga med funktionsnedsättning vill MFD dock understryka vikten av att följa upp och utvärdera fritidskortets effekter för särskilt denna grupp.

Myndighetens synpunkter

MFD anser att promemorian förslag om att införa ett fritidskort för barn och unga kan bidra till att öka tillgången till och utbudet av fritidsaktiviteter, vilket bedöms få positiva effekter för barn och unga med funktionsnedsättning. Genom att uppmuntra till fysisk aktivitet och meningsfull fritid kan fritidskortet bidra till att förbättra den fysiska och psykiska hälsan hos barn och unga med funktionsnedsättning. MFD har dock ett antal synpunkter på hur förslaget kan förbättras utifrån ett funktionshinderperspektiv.

Många familjer med barn som har funktionsnedsättning kan ha begränsade ekonomiska resurser. Genom att erbjuda ett statligt stöd i form av fritidskort kan kostnaderna för fritidsaktiviteter minskas, vilket gör det mer ekonomiskt möjligt

för dessa familjer att låta sina barn delta i aktiviteter. MFD välkomnar det faktum att fritidskortet även kan användas för att hyra hjälpmedel. Detta kan göra det möjligt för barn och unga med funktionsnedsättning att delta i aktiviteter som annars skulle vara svåra eller omöjliga att genomföra utan rätt utrustning. Detta är också i linje med FN:s rekommendationer om vad Sverige behöver göra för att leva upp till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.¹ Av rekommendationerna framgår bland annat att konventionsstaten Sverige ska säkerställa god tillgång till hjälpmedel och anordningar för rörlighet, stödteknik och transporter för barn med funktionsnedsättning samt tillräcklig information till och erforderligt stöd för deras föräldrar (avsnitt 3.4).

MFD välkomnar också promemorians förslag att upprätta ett register över godkända utförare, och att endast utförare som avser bedriva en långsiktig och seriös verksamhet ska ingå i detta register (avsnitt 3.4).

MFD vill dock understryka vikten av att följa upp och utvärdera fritidskortets effekter för barn och unga med funktionsnedsättning. En sådan uppföljning kan minska risken att fritidskortet inte nyttjas i tillräcklig utsträckning av den gruppen, eller att fritidsaktiviteterna inte leder till önskade effekter i termer av delaktighet, självständighet och stimulans. I en kartläggning av MFD om aktiv fritid² framgår att barn och unga med funktionsnedsättning ofta behöver ha en närstående med sig i större utsträckning och högre upp i åldrarna än andra barn och unga. Detta påverkar barnens möjligheter att frigöra sig och skapa en egen identitet på fritiden. MFD kan konstatera att det råder en generell brist på statistik i det här området. Hur fritiden ser ut och vilken effekt olika aktiviteter har spelar en avgörande roll för hälsa, delaktighet och känsla av mening. Myndigheten anser därför att en lämplig aktör bör få i uppdrag att följa upp hur deltagandet i fritidsaktiviteter bland personer med funktionsnedsättning utvecklas över tid (avsnitt 3.10).

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning har en mängd olika krav på sig. Att se till att barnet får tillgång till fritidsaktiviteter och fritidshjälpmedel kan bli

¹ Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2024) *Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport*. Svensk översättning av Myndigheten för Delaktighet. [Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport \(mfd.se\)](https://www.mfd.se/sammanfattande-kommentarer-avseende-sveriges-kombinerade-andra-och-tredje-periodiska-rapport)

² Myndigheten för delaktighet (2020) *Aktiv fritid. Redovisning av ett regeringsuppdrag om att kartlägga lokala och regionala satsningar samt tillgången till fritidshjälpmedel*. [Aktiv fritid. Redovisning av ett regeringsuppdrag om att kartlägga lokala och regionala satsningar samt tillgången till fritidshjälpmedel. \(mfd.se\)](https://www.mfd.se/aktiv-fritid-redovisning-av-ett-regeringsuppdrag-om-att-kartlagga-lokala-och-regionala-satsningar-samt-tillgangen-till-fritidshjalpmedel)

övermäktigt i kombination med alla andra behov som ska tillgodoses. Allt detta innebär att det finns en ojämlikhet mellan individers möjligheter att ta del av fritids- och kulturutbudet. Därför är det grundläggande att både föräldrarna och barnen får det stöd de behöver. MFD anser att uppsökande verksamhet och kunskapsspridning på kommunal nivå kan vara ett sätt att nå ut med information och bidra till högre delaktighet (avsnitt 4.1).

Även själva ansökningsprocessen kan innebära en hög tröskel för föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Det är viktigt att E-hälsomyndigheten upprättar ett informationssystem som på ett effektivt och tillgängligt sätt kommunicerar vilka möjligheter fritidskortet ger och vilka aktiviteter som är tillgängliga för barn med behov av särskilt stöd. En tidskrävande ansökningsprocess kan avskräcka vissa familjer från att ansöka om fritidskortet, vilket kan skapa ojämlikhet i praktiken. MFD vill därför framhålla vikten av att kommunikationen är tillgänglig och att föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning som behöver stöd vid ansökningsprocessen, exempelvis hjälp med att fylla i blanketter, kan erbjudas det (avsnitt 4.2).

För vissa barn och unga med funktionsnedsättning kan det vara en utmaning att ta sig till platser och lokaler där fritidsaktiviteten äger rum. Det är önskvärt att det finns utförare som, i den mån de kan, hjälper barn och unga med funktionsnedsättning att ta sig till aktiviteterna. Det är också av högsta vikt att aktiviteterna i sig är tillgängliga och välkomnande, så att barn och deras föräldrar motiveras till att komma tillbaka och bygga en kontinuitet, trots eventuella svårigheter med att ta sig till platserna i fråga (avsnitt 3.4).

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har ställföreträdande generaldirektör Tarja Birkoff (beslutande), avdelningschef Pernilla Börjesson och utredare Addi Svarogic (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Tarja Birkoff